

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Иван Петров Топузов, д.м., д.п.н., от Медицински факултет при Софийски Университет "Св. Климент Охридски".

ОТНОСНО: Конкурс за заемане на академичната длъжност ПРОФЕСОР в професионалното направление 7.5. Здравни грижи, специалност „Уелнес култура“ за нуждите на катедра Водни спортове към НСА „Васил Левски“, ДВ брой 57 от 26 юни 2020.

Единствен кандидат в конкурса е доц. **БИСТРА ГЕОРГИЕВА ДИМИТРОВА доктор на науките.** Доц. Димитрова е родена на 19.04.1959 г. Завършила е Френската езикова гимназия в София със златен медал през 1977 г. НСА завършва през 1981 г, основател е на спорта „Синхронно плуване“, от 1981 до 1992 – старши треньор на националния отбор по синхронно плуване, като от 1984 г. е и преподавател в НСА в катедра „Водни спортове“, а от 1990 е главен асистент. През 1994 г. защитава дисертацията си за доктор, по-късно е избрана за доцент, а впоследствие защитава и дисертация за Доктор на науките. Международната и кариера е много богата и включва членство в техническия комитет по синхронно плуване към европейската лига на плувните спортове като експерт и лектор. Доц. Димитрова е приета за експерт-оценител на генерален директорат наука към Европейската комисия по образование, наука и култура, експерт е на ООН и международен координатор на европейски и международни проекти и др. Владее няколко западни езика.

В конкурса за професор в ПН.7.5 доц. Бистра Георгиева Димитрова, дн се представя с общо **37** публикации: 3 монографии, 6 учебника и ръководства за студенти, 9 книги и студии, 1 речник, 3 статии публикувани в издания индексирани в световна база данни и 15 статии, от които 7 в съавторство в издания включени в референтен списък на НАЦИД.

Поради големия брой на представените трудове, ще се опитам да ги опиша според научните им направления и след това по техните приноси.

Научни направления:

- Уелнес култура и практики.
- Нишов туризъм.
- Подготовка на кадри за Нишовия туризъм и инструменти за тяхното обучение и контрол.
- Уелнес индустрията у нас, в Европа и по света.
- Място на синхронното плуване, аква практиките и други традиционни за Региона ни практики в Нишовия туризъм и изграждането на Уелнес култура.

Научни приноси:

Теоритични: Насочени към разрешаване на проблема със специализираните кадри в Нишовия туризъм, като са сертифицирани две нива, осигурени с учебници и тестове за когнитивен контрол.

- Дефинирани са две образователни нива, адаптирани за специфичните нужди на бизнеса.
- Дефинирано е съдържанието на Уелнес индустрията чрез икономически параметри и тяхното управление.

Научно-приложни:

- Разработени са образователни програми за изграждане на професионални компетенции в Нишовия туризъм, с използване на съвременни системи – създадено за пръв път в Европа.
- Въведена е онлайн система за контрол на знанията на кадрите в Нишовия туризъм.
- Дефинирани са образователните инструменти в хидро-, лито- и таласо-практиките чрез въвеждане на онлайн технология за всички образователни нива.

Цитирания – посочени **56**, в т.ч. 13 в списания индексирани в световна база данни /представен е подробен списък/.

Участие в научни проекти – общо **12**, от тях 5 научн-изследователски и 7 образователни, вкл. европейски и международни. Сред проектите има по програма Еразъм, Темпус, Наука и т.н. Била е, вкл. и по настоящем е член на редица национални и международни организации, в т.ч. Координатор е на множество европейски проекти. Посланик на ООН по спорт в подкрепа на социалното развитие, Експерт оценител на Директорат Наука в Брюксел, Експерт към международна програма „Европа за гражданите“, Ръководител на Програмен съвет по SPA и много други /представен е списък/.

Докторанти – под нейно ръководство са защитени две дисертации за доктор – на Милена Кулева и Мирослава Царева.

Рецензии от участие в жури за присъждане на научни степени – в т.ч. официален рецензент на 4 дисертационни труда.

Награди – сред тях са и сертификати от Международния олимпийски комитет, вкл. с подписа на Хуан Антонио Самаранч. Всички сертификати /копията/ са представени/.

Ръководство на дипломни работи – представен е списък с 30 дипломни работи, на които доц. Димитрова е била ръководител. От тях 26 са по SPA – култура.

Спортно-педагогическа дейност – Цялата кариера на доц. Димитрова е свързана с водните спортове. След 1994 год., когато печели конкурс за асистент в НСА, тя е неразривно свързана и с педагогическия процес в НСА – обучение на студенти, участие на нейните възпитаници в състезания по водни спортове и най-вече синхронно плуване. Тя е основател на спорта „Синхронно плуване“ не само у нас, но и в другите балкански страни, както и в Мароко, където работи 5 години. С отборите си у нас и в чужбина има множество завоювани отличия от национални и международни спортни състезания. От излъчванията на нейните филми „Водна феерия“ - 7 продукции, създадени с подкрепата на БНТ, цяла България се запозна с красивите спектакли, които подготвят нейните спортистки и със спорта „Синхронно плуване“.

Анализ на по-значимите научни трудове,

В началото ще се спира на **3 от книгите**, отразяващи **водната среда и спортната анимация**, като съсредоточие на всички разработки и публикации на доц. Бистра Димитрова през годините. Това са **Спортна анимация и водна среда**, учебник за ОКС „Магистър“, 2012 год, **Спортна анимация и забавно-развлекателни програми** /за ОКС „Бакалавър“ /2013/ и **Международна интеграция НСА и спортна анимация**, ръководство за ОКС "Магистър"/2004/. С тези три книги авторката им ни въвежда в една от своите предпочитани тематики, пряко свързана с туризма, в т.ч. Нишовия туризъм.

За първи път у нас е направен опит да се дефинира социалната значимост на спортната анимация за гражданите. Разгледани са някои атрактивни водни спортове. Предлагат се отговори за един нов вид професия „Специалист по спортна анимация“, даваща професионална

реализация на младите хора в сферата на управлението на водните спортове. Интерпретирани са базови елементи, позволяващи създаване на забавно-развлекателни, моделиращи психомоториката програми във водна среда насочени, към подобряване качеството на живот. Ръководството от 2004 г. има за цел увеличаване възможностите за транснационално сътрудничество на студентите и преподавателите от НСА и разкрива възможностите и програмите за ефективно усвояване на европейски средства. В синтезиран вид са предложени основните цели и приоритети на 4 водещи европейски програми: Сократес-Еразмус, Леонардо да Винчи, Младеж и Шеста рамкова програма. Те са модел за усъвършенстване на комуникативните личностни качества, характерни за специалността и необходими за конкурентно-способността на младите хора. Създават благоприятни предпоставки за бъдеща социална реализация в стратегическия у нас отрасъл - туризъм, чрез средствата и методите на психомоторната анимационна дейност.

Следващите **4 книги**, които ще разгледам са посветени на аквапрактиките у нас и по света. Това са: **SPA култура и аква практики**, учебник за образователно-квалификационна степен магистър, 2 издания - 2012 и 2015 и **Аква практики** – 2 издания - 2012 и 2016.

Учебниците са методични разработки, които обединяват резултати от изследвания, публикации и практическия опит на доц. Димитрова, свързани с организацията и управлението на SPA & Wellness сектора в България. Разкрит е потенциала на превенцията на здравето чрез вода и аква практики, като двигателна активност подпомагаща здравословния начин на живот. Систематизирани са професионалните компетенции на ръководителя на SPA център, посочено е състоянието, проблемите и предизвикателствата в областта на SPA и Wellness туризма. Разработена е класификацията на SPA методиките и въздействията и съдържанието на специализираната SPA терминология. Анализира се в детайли алгоритъма на апаратурните комплектации за съвременен SPA център и др. Всички те са лично дело на автора и отразяват нейната изследователска и приложна дейност в структуриране и управление на водни, антистрес програми и психорелаксиращи ритуали за квалификационна степен магистър.

В поредица от **3 книги** и статии доц. Димитрова ни представя подготовката на кадри за Уелнес индустрията и Нишовия туризъм. В монографията **New smart educational model "Wellness instructor" /2019/** в

обобщен вид ни се поднасят оригинални методи и средства, характерни за професионална реализация на кадрите в Нишовия туризъм.

Представени са оригинални методи и средства, характерни за професионалната реализация на кадрите в Нишовия туризъм. Новият интелигентен модел включва разработването на стандарт за новата професия „Уелнес инструктор“. Той предоставя на обучителните центрове анализ за икономическия растеж на Уелнес индустрията и социалната необходимост от конкретна учебна програма и най-вече стандарт за професионалната област на Нишовия туризъм и хотелиерството. Това води до попълване на празнината за квалифициран персонал, който да изпълнява ролята на инструктори за Уелнес и Уелбийнг, като предлага уникален метод за тренинги чрез проектиране, тестване и производство на мобилното приложение „Уелнес Инструктор“. Приложението за обучение Wellness Instructor е достъпно безплатно за различни целеви групи и многоезично (на 5 езика: EN, BG, EE, MK, DE).

Следващите 2 труда: Студията Wellness instructor /2018/ Corricula и монографията Интелигентни компетенции за нишов туризъм /2019/ са продължение, предназначено за специалността „Уелнес (Wellness) култура“ чрез формиране на специализиран персонал още в средното образование. Прилагането на моделиращи рекреативни двигателни програми и Wellness въздействия води до повишаване на жизнеността, мотивацията и творческата активност (креативност и иновативност) на гражданите. Разработени са специализирани знания, личностни компетентности, интелектуални и практически умения и за новата Европейска професия - „Уелнес (Wellness) инструктор“. Съдържанието на учебните дисциплини е хармонизирано с Европейската квалификационна рамка и промените в българското законодателство за средно образование.

За Уелнес туризма, в т.ч. огромната нова Уелнес индустрия са необходими подготвени кадри, за които не веднъж стана дума, но и разнообразни методи, в т.ч. плувни, сред които са и водните спортове и конкретно артистичното плуване, водната топка, както и хиппотерапията, енотерапията, таласотерапията, балнеотерапията, акваспининга, аквайога, Аюрведа и други. За да запознае студентите с всеки от тях доц. Димитрова е отделила нужното внимание и отделни материали. Естествено /при нейната професионална кариера/ тя се спряла най-вече на ролята за Уелнес на синхронното плуване с цяла монография: Артистично плуване в образователната система /2019/. Монографията анализира

образователната традиция на акредитираните плувни спортове и в частност Артистичното (синхронно) плуване към катедра “Водни спортове” на НСА. Подобен подход е наложен от промяната във философията на българските образователни стандарти след 2001 година. Политиката на страната ни след членството в Европейския съюз, предизвика хармонизиране на държавните изисквания с тези на водещите европейски образователни модели. Направените промени в предмета физическо възпитание и спорт в общообразователните училища, отвориха врати на голям брой спортове. Тяхното изучаване е право на демократичен избор от всеки училищен педагог, съобразен с материалната база и регионалната традиция на съответното училище. Към ядро водни спортове са включени плувните спортове синхронно плуване и водна топка.

В края на направения анализ на научните трудове на доц. Димитова, чиято цел е постигане на хармония, здравословни ефекти, Уелнес и Уелбийнг ще се спрем на последната ѝ книга:

Динамика на индексите за уелбийнг и щастие/2020/.

Целта на този заключителен нейн труд е да улесни докторантите в програмата „Уелнес – промоция на здравето“ и да им предложи съвременното състояние на глобалния индекс на щастieto и глобалния Уелбийнг индекс за щастлива планета. Даден е кратък преглед от международните форуми: „Global Wellness Summit“ (Най-престижния световен форум за Рекреативна индустрия и Нишов туризъм), “NESTOUREX” (Световно туристическо изложение, Конгрес и Научна Конференция за Здравен и Уелнес туризъм). Книгата предлага добри европейски практики. Показани са съвременните научни постижения в СПА и Уелнес индустрията, условията за тяхното прилагане в луксозния туризъм или при моделирането на Уелбийнг индекса и този на щастieto в различни региони на света.

Уелнес туризмът се разраства бързо. В момента от световния пазар за уелнес туризъм 36% се генерират в Европа /данните са от преди появата на Корона вируса/. Европейската Уелнес индустрия е наясно, че за да запази водещите си позиции и качество, трябва да осигури подходящо обучение на кадрите си. За това можем да спомогнем и ние с българския образователен модел, описан в труда.

За щастие на България, родината ни е в Европа и Европейския съюз, които са водещи по тези стандарти за щастливо бъдеще на целия останал свят.

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ,

Имайки предвид изброените по-горе научни трудове и приносите от тях, както и професионалния опит по засегнатата тематика на кандидатката за професор, убедено смятам, че цялостното ѝ творчество отговаря на изискванията на ЗНЗС и

апелирам към уважаемите членове на Научното жури да гласуват за присъждане на академичната длъжност ПРОФЕСОР в професионално направление 7.5. Здравни грижи, специалност „Уелнес култура“ на доцент БИСТРА ГЕОРГИЕВА ДИМИТРОВА – доктор на науките.

Аз лично гласувам с ДА !

София,
28. 09. 2020 год.

/проф. д-р Иван Топузов, д.м., д.п.н./

REVIEW

by Prof. Dr Ivan Petrov Topuzov, MD, PhD, from the Faculty of Medicine at Sofia University “St. Kliment Ohridski ”.

SUBJECT: Competition for the academic position PROFESSOR in the professional field 7.5. Health care, speciality "Wellness Culture" for the needs of the Department of Water Sports at NSA "Vasil Levski" Governmental newspaper No. 57 of June 26, 2020.

The only candidate in the competition is Assoc. Prof. BISTRA GEORGUIEVA DIMITROVA, Doctor of Science (D.Sc.).

Assoc. Prof. Dimitrova was born on April 19, 1959. She graduated from the French Language High School in Sofia with a gold medal in 1977. NSA graduated in 1981, founder of the sport Synchronized Swimming, from 1981 to 1992 - head coach of the national team in synchronized swimming, and since 1984 he has been a lecturer at the National Sports Academy in the Department of Water Sports, and since 1990 he has been a senior assistant. In 1994 she defended her dissertation for a doctorate, later she was elected associate professor, and subsequently defended her dissertation for a doctorate. Her international career is very rich and includes membership in the technical committee for synchronized swimming to the European League of Swimming as an expert and lecturer. Assoc. Prof. Dimitrova has been accepted as an expert evaluator of the General Directorate of Science at the European Commission for Education, Science and Culture is a UN expert and international coordinator of European and international projects, etc. He speaks several Western languages.

In the competition for professor in PN.7.5 Assoc. Prof. Bistra Georgieva Dimitrova, D.Sc. has presented with a total of 37 publications: 3 monographs, 6 textbooks and manuals for students, 9 books and studies, 1 dictionary, 3 articles published in publications indexed in a global database and 15 articles, of which 7 co-authored in publications included in the NACID reference list.

Due to a large number of presented works, I will try to describe them according to their scientific directions and then according to their contributions.

Scientific fields:

- Wellness culture and practices.
- Niche tourism.
- Training of staff for niche tourism and tools for their training and control.
- The wellness industry in our country, in Europe and around the world.
- A place for synchronized swimming, aqua practices and other traditional practices for our

region in niche tourism and building wellness culture.

Theoretical Scientific contributions:

Theoretical: Aimed at solving the problem of specialized staff in niche tourism, by certifying two levels, provided with textbooks and tests for cognitive control.

- Two educational levels are defined, adapted to the specific needs of the business.
- The content of the wellness industry is defined through economic parameters and their management.

Applied Scientific contributions:

- Educational programs have been developed for building professional competencies in Niche tourism, using modern systems - created for the first time in Europe.
- An online system for control of the knowledge of the staff in Niche tourism has been introduced.
- The educational tools in the hydro, litho and thalassotherapy practices are defined by introducing online technology for all educational levels.

Citations - 56, incl. 13 in journals indexed in a world database / a detailed list is presented /.
Participation in research projects - a total of 12, of which 5 research and 7 educational, incl. European and international. Among the projects are Erasmus, Tempus, Science, etc. She was, incl. and is currently a member of many national and international organizations, including He is the coordinator of many European projects. UN Ambassador for Sport in Support of Social Development, Expert Evaluator of the Science Directorate in Brussels, Expert at Europe for Citizens International Program, Head of the SPA Program Council and many others / a list is presented /.

Doctoral students - under her supervision two dissertations for the doctoral degree were defended - by Milena Kuleva and Miroslava Tsareva.

Reviews from participation in a jury for awarding scientific degrees - incl. the official reviewer of 4 dissertations.

Awards - among them are certificates from the International Olympic Committee, incl. signed by Juan Antonio Samaranch. All certificates / copies / are presented /.

Supervision of diploma theses - a list of 30 diploma theses, of which Assoc. Prof. Dimitrova was the supervisor, is presented. 26 of them are in SPA - culture.

Supervision of diploma theses - a list of 30 diploma theses, of which Assoc. Prof. Dimitrova was the supervisor, is presented. 26 of them are in SPA - culture.

Sports and pedagogical activity - The whole career of Assoc. Prof. Dimitrova is related to water sports. After 1994, when she won a competition for an assistant at the NSA, she was inextricably linked with the pedagogical process at the NSA - training students, the participation of its graduates in water sports competitions and especially synchronized swimming. She is the founder of the sport "Synchronized swimming" not only in our country

but also in other Balkan countries, as well as in Morocco, where she works for 5 years. With his teams at home and abroad he has won many awards from national and international sports competitions. From the broadcasts of her films "Water Extravaganza" - 7 productions created with the support of BNT, all of Bulgaria got acquainted with the beautiful performances that prepare her athletes and the sport "Synchronized Swimming".

Analysis of the most significant scientific works,

In the beginning, I will focus on 3 of the books, reflecting the aquatic environment and sports animation, as the focus of all developments and publications of Assoc. Prof. Bistra Dimitrova over the years. These are Sports animation and water environment, textbook for ACS "Master", 2012, Sports animation and entertainment programs / for ACS "Bachelor" / 2013 / and International integration NSA and sports animation, guide for ACS "Master" / 2004 /. With these three books, their author introduces us to one of her favourite topics, directly related to tourism, incl. Niche tourism.

For the first time in our country, an attempt has been made to define the social significance of sports animation for citizens. Some attractive water sports are discussed. Answers are offered for a new type of profession "Specialist in sports animation", giving professional realization to young people in the field of water sports management. Basic elements allowing the creation of fun and entertaining, modelling psychomotor programs in the aquatic environment aimed at improving the quality of life. The 2004 guide aims to increase the opportunities for transnational cooperation of NSA students and teachers and reveals the opportunities and programs for effective absorption of European funds. The main goals and priorities of 4 leading European programs are proposed in a synthesized form: Socrates-Erasmus, Leonardo da Vinci, Youth and the Sixth Framework Program. They are a model for improving the communicative personal qualities characteristic of the speciality and necessary for the competitiveness of young people. They create favourable preconditions for future social realization in the strategic branch in our country - tourism, through the means and methods of psychomotor animation activity.

The next 4 books that I will review are dedicated to aqua practices in Bulgaria and around the world. These are SPA culture and aqua practices, a textbook for a master's degree, 2 editions - 2012 and 2015 and Aqua practices - 2 editions - 2012 and 2016.

The textbooks are methodological developments that combine the results of research, publications and practical experience of Assoc. Prof. Dimitrova, related to the organization and management of the SPA & Wellness sector in Bulgaria. The potential of health prevention through water and aqua practices, such as physical activity supporting a healthy lifestyle, has been revealed. The professional competencies of the head of the SPA center are systematized; the condition, the problems and the challenges in the field of SPA and Wellness tourism are indicated. The classification of SPA methodologies and impacts and the content of the specialized SPA terminology have been developed. The algorithm of the equipment sets for a modern SPA center, etc. are analyzed in detail. All of them are the personal work of the author and reflect her research and applied activities in structuring and managing water, anti-stress programs and psych relaxing rituals for a master's degree.

In a series of 3 books and articles, Assoc. Prof. Dimitrova presents the training of staff for the wellness industry and niche tourism. In the monograph New smart educational model "Wellness instructor" / 2019 / in a generalized form we are presented with original methods and tools, typical for the professional realization of the staff in Niche tourism.

Original methods and tools are presented, typical for the professional realization of the staff in the Niche tourism. The new smart model includes the development of a standard for the new profession of "Wellness Instructor". It provides training centres with an analysis of the economic growth of the wellness industry and the social need for a specific curriculum and, above all, a standard for the professional field of niche tourism and hospitality. This fills the gap for qualified staff to act as instructors for Wellness and Wellbeing, offering a unique method of training through the design, testing and production of the Wellness Instructor mobile application. The Wellness Instructor training application is available free of charge for various target groups and multilingual (in 5 languages: EN, BG, EE, MK, DE).

The following 2 works: The Wellness instructor studio / 2018 / Curricula and the monograph Intelligent Competences for Niche Tourism / 2019 / are a sequel intended for the speciality "Wellness (Wellness) Culture" by forming specialized staff in secondary education. The application of modelling recreational motor programs and Wellness impacts leads to increased vitality, motivation and creative activity (creativity and innovation) of citizens. Specialized knowledge, personal competencies, intellectual and practical skills have been developed for the new European profession - "Wellness (Wellness) Instructor". The content of the courses is harmonized with the European Qualifications Framework and the changes in the Bulgarian legislation for secondary education.

For wellness tourism

The huge new Wellness industry needs trained staff, which has been mentioned more than once, but also a variety of methods, including swimming, including water sports and specifically artistic swimming, water polo, as well as hippotherapy, enotherapy, thalassotherapy, balneotherapy, aquaspinning, aqua yoga, Ayurveda and others. To acquaint the students with each of them, Assoc. Prof. Dimitrova has paid the necessary attention and separate materials. Naturally / during her professional career / she focused mostly on the role of Wellness in synchronized swimming with a whole monograph: Artistic swimming in the educational system / 2019 /. The monograph analyzes the educational tradition of accredited swimming sports and in particular the Artistic (synchronous) swimming at the Department of Water Sports of the NSA. Such an approach was imposed by the change in the philosophy of Bulgarian educational standards after 2001. The policy of our country after the membership in the European Union has caused harmonization of the state requirements with those of the leading European educational models. The changes made in the subject of physical education and sports in general education schools have opened the doors to a large number of sports. Their study is a right of democratic choice by every school pedagogue, following the material base and the regional tradition of the respective school. The core of water sports includes swimming sports synchronized swimming and water polo.

At the end of the analysis of the scientific works of Assoc. Prof. Dimitrova, whose goal is to achieve harmony, health effects, Wellness and Wellbeing, we will focus on her latest book:

Dynamics of the indices for wellbeing and happiness / 2020 /.

The purpose of this final work is to facilitate PhD students in the Wellness - Health Promotion program and to offer them the current state of the Global Happiness Index and the Global Wellbeing Index for a Happy Planet. A brief overview of the international forums is given: "Global Wellness Summit" (The world's most prestigious forum for Recreational Industry and Niche Tourism), "HESTOUREX" (World Tourism Exhibition, Congress and Scientific Conference on Health and Wellness Tourism). The book offers good European practices. The modern scientific achievements in the SPA and Wellness industry, the conditions for their application in luxury tourism or in the modelling of the Wellbeing index and that of happiness in different regions of the world are shown.

Wellness tourism is growing rapidly. Currently, 36% of the global market for wellness tourism is generated in Europe (data are from before the advent of the Coronavirus). The European wellness industry is aware that to maintain its leading position and quality, it must provide appropriate training for its staff. We can also help with the Bulgarian educational model described in the paper.

Fortunately for Bulgaria, our homeland is in Europe and the European Union, which are leaders in these standards for a happy future for the rest of the world.

IN CONCLUSION,

Considering the above-mentioned scientific works and their contributions, as well as the professional experience on the subject of the candidate for a professor, I am convinced that her entire work meets the requirements of the EPA and

I appeal to the respected members of the Scientific Jury to vote for the award of the academic position PROFESSOR in the professional field 7.5. Healthcare, speciality "Wellness Culture" of Associate Professor BISTRA GEORGIEVA DIMITROVA - Doctor of Science.

I vote with YES!

September 28, 2020
Sofia,

Reviewer:.....
/Pprof. Dr Ivan Topuzov, MD, PhD /